

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

ІНТЕГРАЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
20 березня 2025 року

ПОЛТАВА – 2025

су на виконання кожного. Тайм-менеджмент як практика управління власним часом має базові компоненти, які мають працювати в комплексному вигляді. До них належать планування й постановка цілей; розставлення пріоритетів і дедлайнів із кожного завдання; аналіз витрат часових ресурсів; складання списків; самоорганізація і делегування; виключення даремних завдань.

Отже, опанування soft skills для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання відіграє вирішальну роль. Розвиток таких навичок забезпечує ефективне навчання й дозволяє підготуватися до викликів майбутньої професійної діяльності. Самоорганізація, критичне мислення, комунікація і цифрова грамотність не лише допомагають успішно справлятися з навчальною програмою, а й стають ключовими навичками в умовах сучасних професійних вимог. Кожен студент заочної форми навчання може розвивати ці навички самостійно, а заклади, які надають освітні послуги таким здобувачам освіти, мають рекомендувати методи й інструменти для їх опанування. Це не тільки покращить успішність, а й забезпечить упевненість і готовність до виконання складних завдань у житті й кар'єрі.

Список використаної літератури

1. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 61. № 5. С. 1–14.1.
2. Локшина О. І. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя: оновлене бачення 2018 року // Український педагогічний журнал. 2019. № 3. С. 21–30.
3. Нікітіна І.В. Розвиток мотивації студентів. Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І.В. Нікітіна. – К.: НУХТ, 2017. – 326 с.
4. Овчарук О. В. Рамка цифрової компетентності для громадян: європейська стратегія визначення рівня компетентності в галузі цифрових технологій. Педагогіка і психологія. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2018. № 1 (98). С.31–38.
5. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/go/167-2021-%D1%80> (дата звернення: 02.11.2024).
6. Філоненко М. Психологія спілкування. Навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224 с. <http://www.infolibrary.com.ua/books-book-163.html>
7. Шульга Н. Комунікативна компетентність як основний soft skill медичної професії// Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». No 24 (лютий, 2023). С. 625–626.
8. Zulyusri, Z., Elfira, I., Lufri, L., & Santosa, T. A. Literature study: Utilization of the PjBl model in science education to improve creativity and critical thinking skills. Jurnal Penelitian Pendidikan IPA, 2023, 9.1. P.133–143.

ВИБІР ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Бичко М.В.

Полтавський державний медичний університет

У статті коротко зазначено виклики в освітньому процесі, зумовлені війною росії проти України. Описано процес і міркування щодо вибору ефективних методів оцінювання успішності майбутніх лікарів в умовах війни. Проведено порівняльну характеристику деяких із них.

Ключові слова: майбутні лікарі, заклад вищої освіти, оцінювання успішності, COVID-19, війна, «Всеосвіта», Google-форми.

The article briefly outlines the challenges in the educational process caused by Russia's war against Ukraine. The process and considerations for choosing effective methods for assessing the performance of future doctors in the context of war are described. A comparative characterization of some of them is made.

Key words: future doctors, higher education institution, performance assessment, COVID-19, war, Vseosvita, Google forms.

В умовах сьогодення, на тлі повномасштабної збройної агресії росії проти України в усіх сферах життя українців відбулися суттєві зміни. Неможливо однозначно стверджувати про розміри шкоди й незручностей щодо кожної окремої галузі, оскільки будь-яке твердження буде відносним. Також, безумовно, кожен фахівець може робити певні висновки лише щодо своєї сфери діяльності. Ми, науково-педагогічні працівники, на сьогодні виокремлюємо для себе низку питань, пов'язаних саме зі сферою освіти. Уже третій рік поспіль викладачі всіма можливими способами вдосконалюють процес надання якісних освітніх послуг і формування ґрунтовних знань для здобувачів освіти всіх рівнів, використовуючи при цьому арсенал інноваційних технологій, прийомів і різноманітних засобів навчання.

Варто зауважити, що разом із процесом формування знань у здобувачів освіти втілюється система оцінювання здобутих знань, умінь і навичок майбутніх лікарів – одна з ключових ланок освітнього процесу. Сфера охорони здоров'я завжди була й надалі залишається пріоритетною галуззю, і саме тому велика кількість науковців працюють над її оптимізацією й винайденням нових методів і засобів, що дозволили б швидко, об'єктивно і зручно оцінювати рівень знань, умінь і навичок здобувачів освіти.

Апелюючи до власного досвіду, зазначимо, що в процесі оцінювання знань здобувачів вищої освіти медичного профілю важливу роль відіграють такі характеристики:

- систематичність оцінювання;
- дискретність оцінювання;
- циклічність оцінювання.

Розглянемо кожну з характеристик детальніше.

Систематичність – це регулярний, послідовний процес оцінювання за розробленим планом, що дає можливість викладачеві спостерігати за динамікою знань майбутніх лікарів і за потреби своєчасно адаптувати освітній процес задля досягнення цілей навчання.

Дискретність у процесі оцінювання знань, умінь і навичок майбутніх лікарів передбачає наявність чітко визначених етапів або ж часового інтервалу між моментами перевірки рівня знань здобувачів. При цьому оцінювання відбувається в чітко визначені моменти часу (початок або кінець пари, початок, середина або ж кінець семестру чи навчального року, момент закінчення вивчення змістового модуля навчальної дисципліни тощо).

Циклічність у системі оцінювання здобутих знань можна охарактеризувати як регулярне повторення визначеного рівня здобутих знань через певні часові інтервали. Циклічність визначається проведенням оцінювання циклами (щотижня, щомісяця або після закінчення вивчення кожної нової теми).

Проте варто зауважити, що поруч із особливостями здійснення перевірки засвоєння рівня знань здобувачами вищої освіти особливу роль відіграють засоби, які використовує викладач задля отримання об'єктивної оцінки про наявні знання.

У XXI столітті, коли в Україні третій рік поспіль триває жорстока війна з боку росії, основною перешкодою в процесі живої комунікації зі здобувачами освіти стали часті повітряні тривоги. Викладачі за відсутності тривоги під час аудиторного навчання перш за все намагаються пояснити новий навчальний матеріал, провести досліди, виконати лабораторні роботи тощо. Тому досить часто вимушено процес оцінювання знань відбувається дистанційно й асинхронно. І саме на цьому етапі необхідно підібрати такі засоби для оцінювання рівня знань, які перш за все забезпечать об'єктивність оцінки, будуть зручними, доступними та зі зрозумілим інтерфейсом.

Апелюючи до власного досвіду, зазначимо, що проблема підбору засобів для оцінювання знань майбутніх лікарів постала в період 2019 року – часів пандемії COVID-19. Під час вивчення майбутніми лікарями навчальних дисциплін «Медична і біологічна фізика» і «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки» для оцінки рівня знань використовувалися переважно Google-форми (рис. 1).

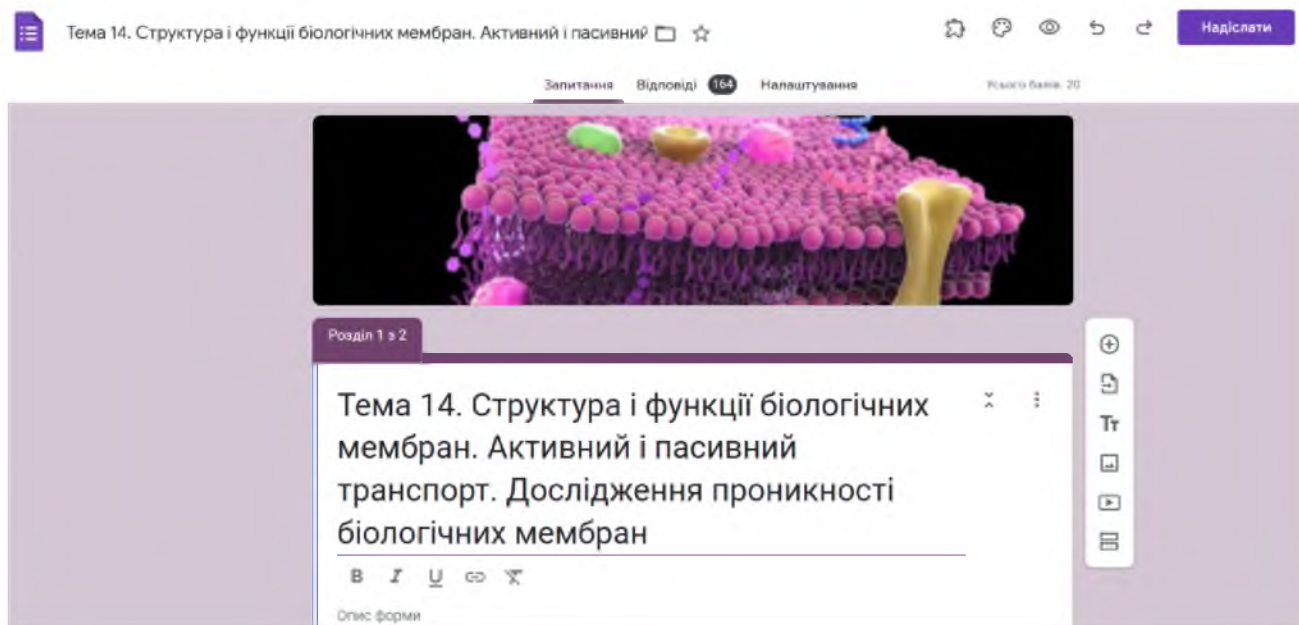

Рис. 1. Вигляд Google-форми в режимі розробника

Цей засіб досить зручний і має свої переваги, а саме: можливість створення різноманітних завдань, автоматичне збереження відповідей, сумісність із Google-таблицями, налаштування інтерфейсу, можливість спільного доступу.

Проте, незважаючи на зазначені переваги, все ж є один суттєвий недолік (на основі власних спостережень) під час процесу використання Google-форм – проблема виявлення порушення принципів академічної доброчесності та як наслідок – об'єктивність формування оцінки засвоєння знань, умінь і навичок майбутніми лікарями під час освітнього процесу.

Тому згодом тестування через Google-форми було замінено на тестування через освітній портал «Всеосвіта» (рис. 2).

Перша перевага «Всеосвіти» – простий інтуїтивний інтерфейс (рис. 3).

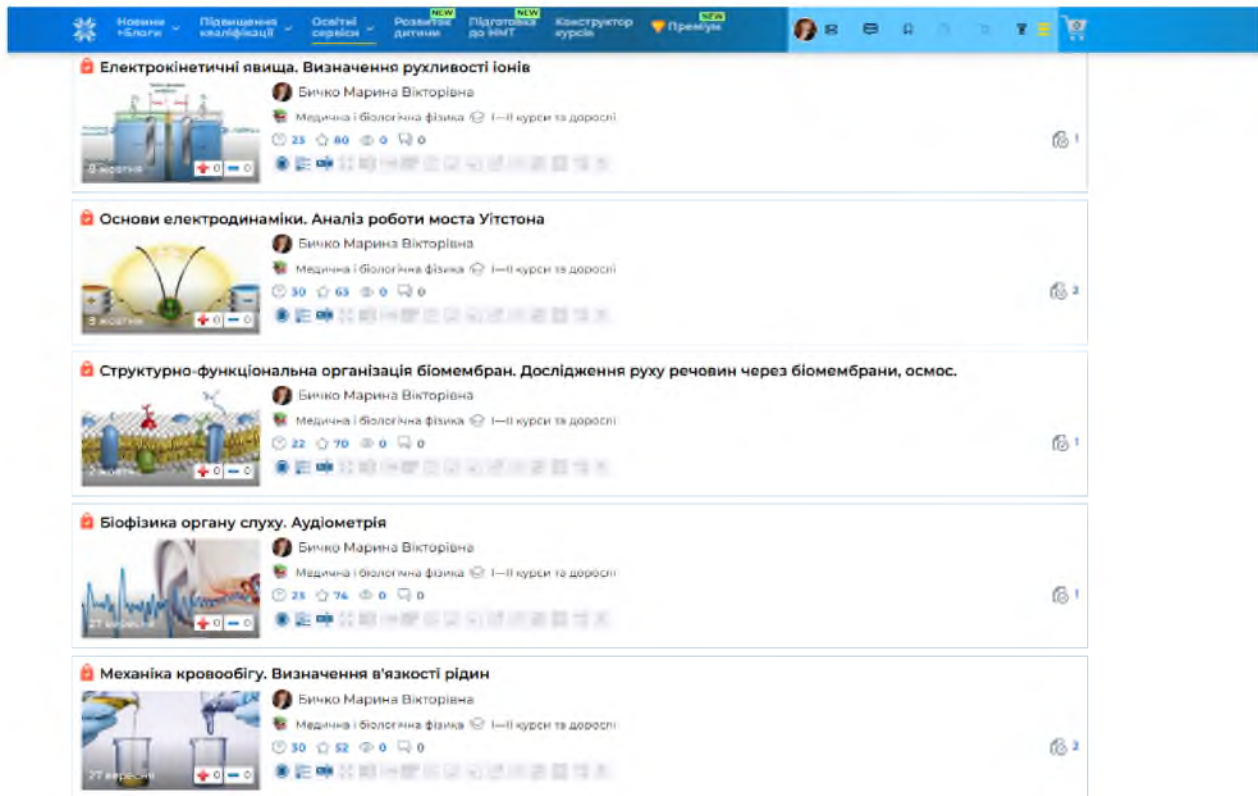

Рис. 2. Тести, створені на освітньому порталі «Всеосвіта»

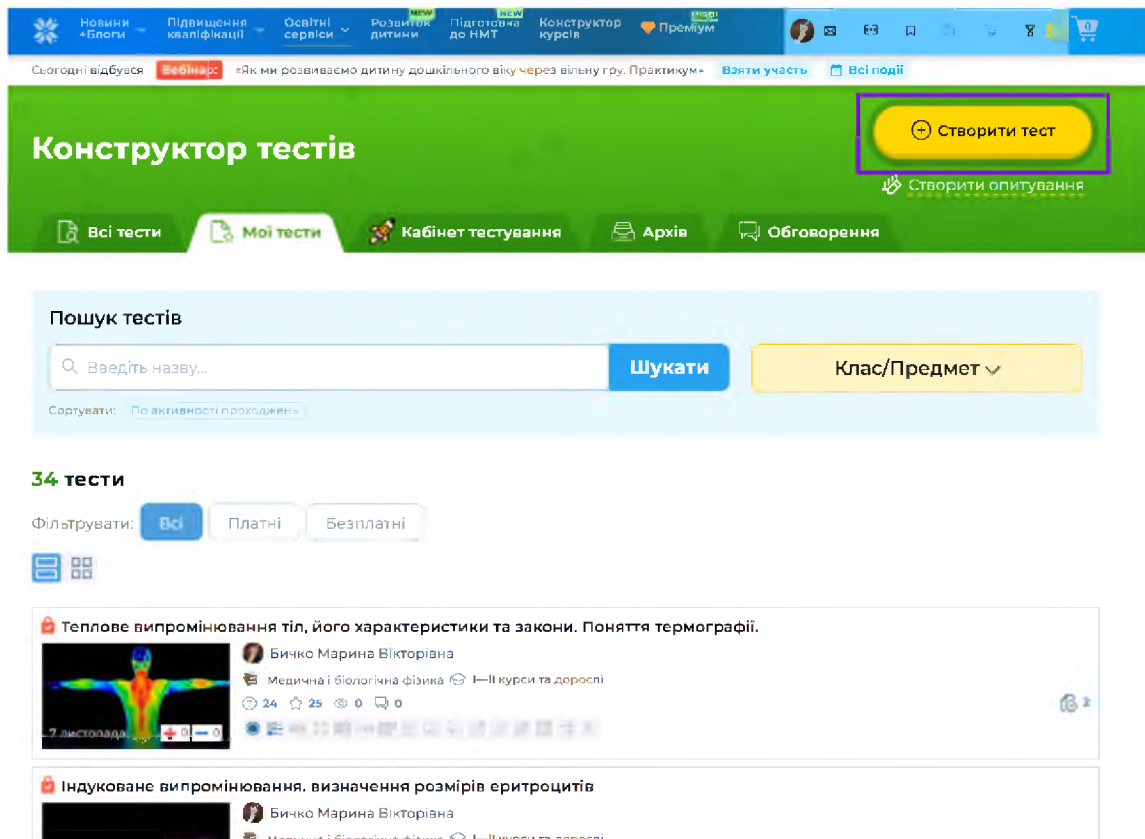

Рис. 3. Інтерфейс освітнього порталі «Всеосвіта»

Перші етапи створення тесту полягають у створенні назви, виборі рівня знань і додаткових налаштуваннях (вибір обкладинки, створення опису тесту тощо) (рис. 4).

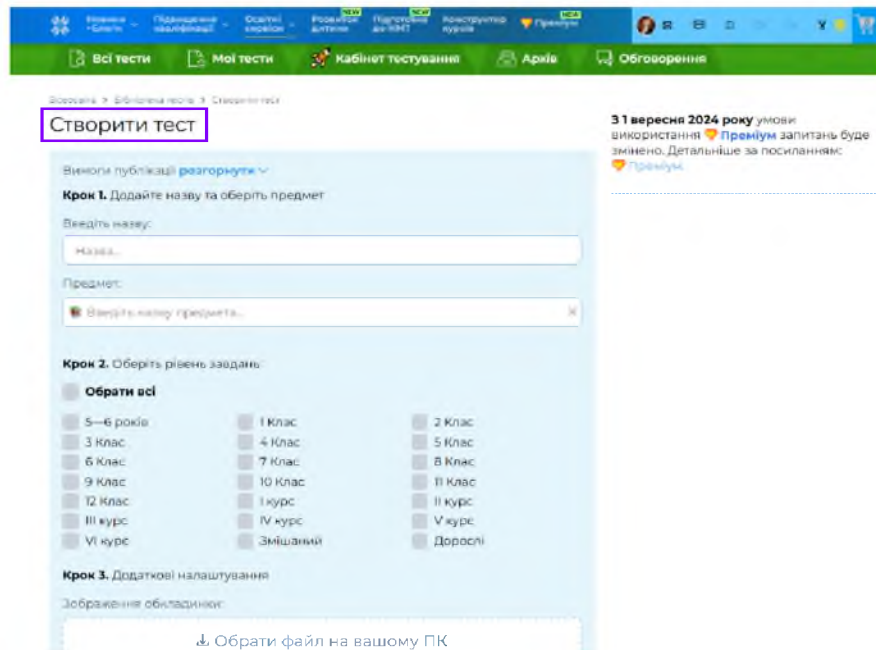

Рис. 4. Етапи створення тесту на освітньому порталі «Всеосвіта»

Наступним етапом є безпосередньо сам процес створення запитань тестування. Передусім варто звернути увагу на можливості вибору типу запитань, що можуть бути додані до тестування (рис. 5). Проте використання деяких із них віднедавна стало платним.

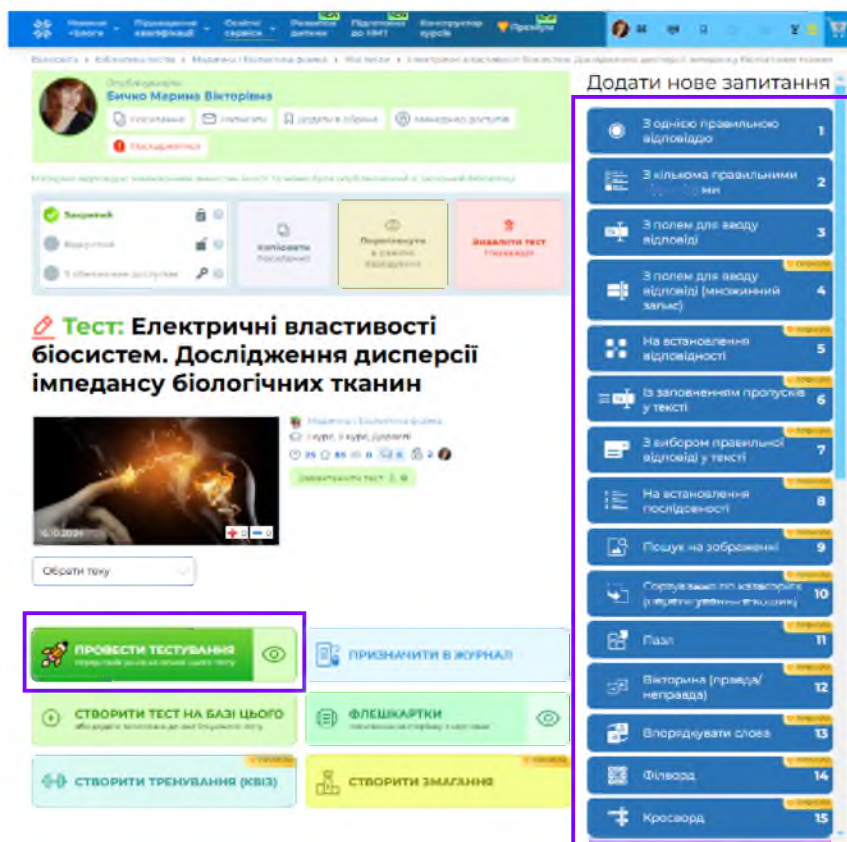

Рис. 5. Типи запитань на освітньому порталі «Всеосвіта»

Після створення необхідної кількості запитань до тесту лишається тільки натиснути кнопку «провести тестування» (рис. 5) і у вікні, що відкриється, налаштувати тест (рис. 6).

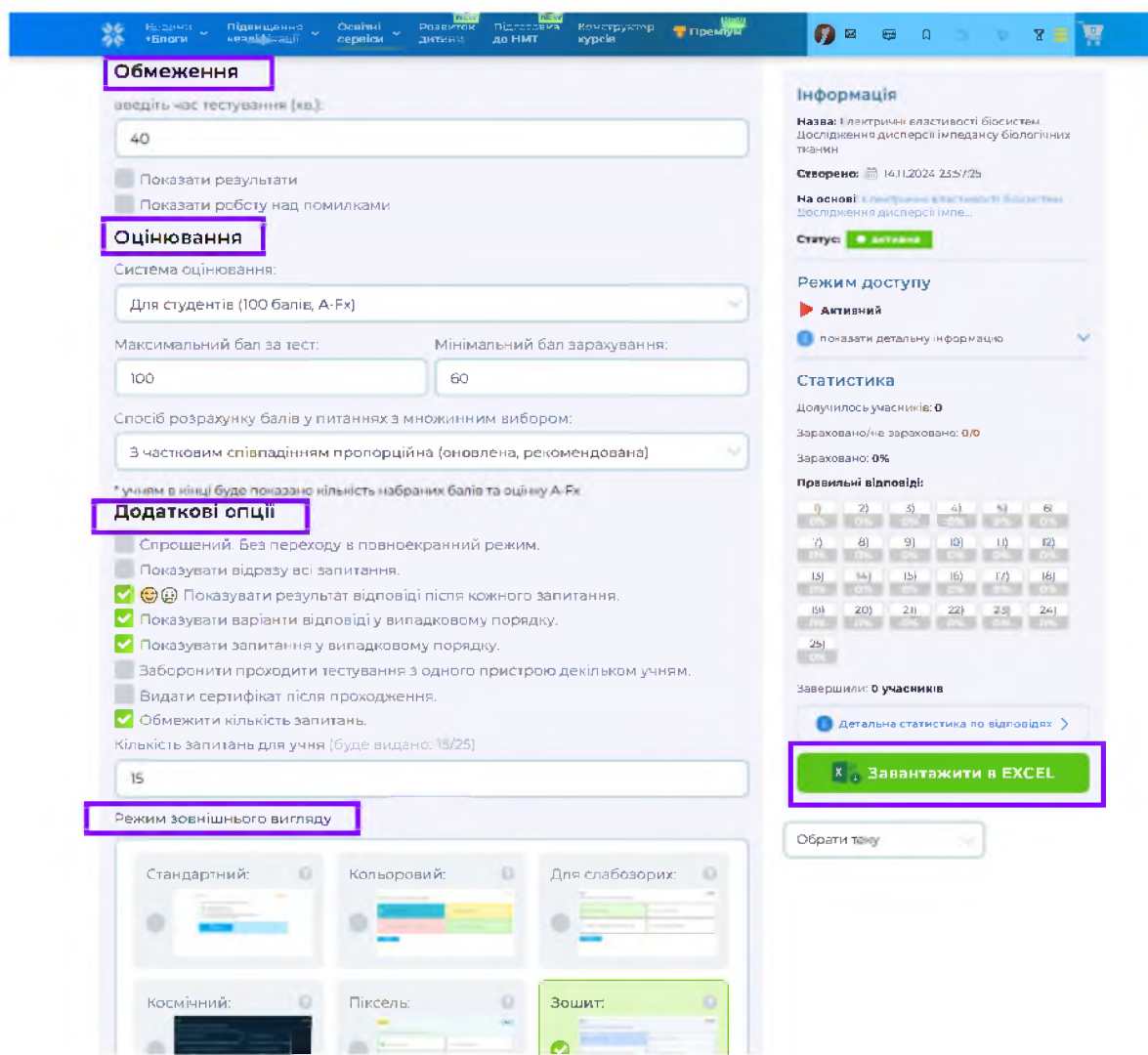

Рис. 6. Налаштування й редагування тестування

На відміну від Google-форми у «Всеосвіті» налаштування можна здійснити таким чином, щоб кожному здобувачу освіти із загального переліку запитань (наприклад, 45) рандомно обиралися (наприклад, 15). Також можна задавати час тестування, що вельми зручно для викладача – де й коли тестування не почалося б, воно буде завершено системою після закінчення визначеного викладачем проміжку часу. Відлік ведеться на екрані. Величезною прерогативою «Всеосвіти» на відміну від Google-форми є можливість зарахування частково правильних відповідей (якщо тест містить кілька правильних відповідей). Також на «Всеосвіті» порадувала система оцінювання (бали за тест можна вводити і вручну, і лишити цей клопіт на саму систему). Також вагомою перевагою «Всеосвіти» є можливість переведення тесту під час його виконання здобувачем освіти в повноекранний режим, що на певному етапі мінімізує можливість майбутніх лікарів порушити принципи академічної доброчесності (особливо коли тестування проводиться під час заняття в навчальній аудиторії).

Сам тест має такий вигляд (рис. 7).

Завершивши тестування, майбутні лікарі отримують повідомлення про те, що їхню відповідь записано, і пропозицію здійснити рефлексію, щоб викладач міг урахувати побажання здобувача (рис. 8).

Іноді у викладача виникає потреба здійснювати моніторинг виконання тестування в реальному часі, що також можливо на освітньому порталі «Всеосвіта». Процес виконання тестування можна спостерігати в кабінеті тестування. Після закінчення тестування викладач отримує його розгорнуті результати (рис. 9), які за потреби чи на вимогу можна продемонструвати здобувачеві. Також, натиснувши на іконку з номером окремого запитання, можна побачити, які саме варіанти відповіді були обрані здобувачем освіти, і кількість нарахованих за питання балів (вельми важливо в процесі корекції оцінки рівня засвоєних знань).

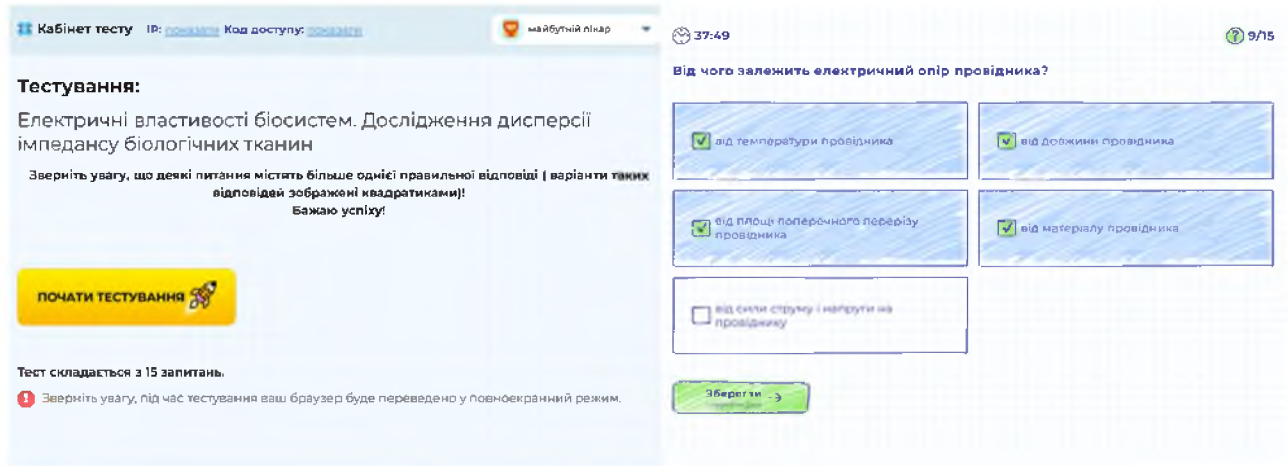

Рис. 7. Інтерфейс вікна тесту на «Всеосвіті»

Рис. 8. Інтерфейс завершального етапу тестування на «Всеосвіті»

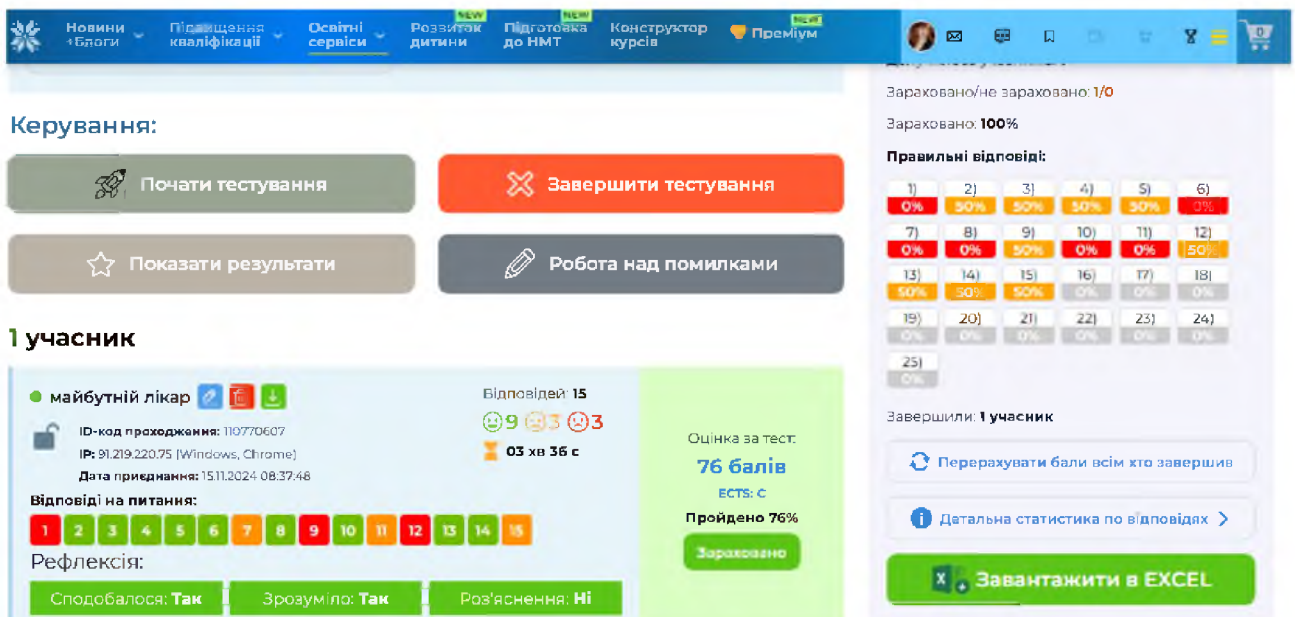

Рис. 9. Висвітлення результатів тестування на «Всеосвіті»

Отже, зважаючи на вищевикладені результати власних спостережень, можна зазначити, що процес об'єктивного оцінювання рівня засвоєних знань не менш значущий, ніж процес їх формування, адже саме оцінка (згідно з результатами опитування) у першу чергу мотивує здобувачів вищої освіти до подальшого сумлінного навчання. При цьому науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти медичного профілю мають обирати такі засоби для оцінювання рівня знань, які зможуть повною мірою забезпечити об'єктивність оцінки, а також будуть зручними і зрозумілими у використанні для всіх учасників освітнього процесу.

ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

**Білаш С.М., Кононов Б.С., Колтєв М.М., Проніна О.М., Пирог-Заказникова А.В.,
Олійніченко Я.О., Донченко С.В., Олексієнко В.В., Мамай О.В.**

Полтавський державний медичний університет.

У статті наголошується, що проблема інновацій у медичній освіті й науці є важливою ланкою підготовки сучасних фахівців. Сучасна система освіти характеризується використанням різноманітних інноваційних технологій у навчанні, таких як проблемні лекції, мозкові штурми, кооперативне навчання, стажування з виконанням посадової ролі, імітаційний тренінг, ділові ігри, клінічні кейси, симуляційні технології, методики «віртуальний пацієнт», віртуальна і доповнена реальність, штучний інтелект, гейміфікація.

Ключові слова: інноваційні технології, інноваційні методи і прийоми, вища медична освіта, дистанційне навчання.

The article emphasises that the problem of innovations in medical education and science is an important link in the training of modern specialists. The modern education system is characterised by the use of various innovative technologies in teaching, such as: problematic lectures, brainstorming, cooperative learning, internships with job roles, simulation training, business games, clinical cases, simulation technologies, virtual patient techniques, virtual and augmented reality, artificial intelligence, gamification.

Key words: innovative technologies, innovative methods and techniques, higher medical education, distance learning.

В Україні відбуваються активні процеси із забезпечення європейського вектора розвитку держави. Осторонь не залишається й система підготовки професійних медичних кадрів. Якісна сучасна освіта потребує кардинально нових напрямів, технологій і рішень щодо підготовки конкурентоспроможних і кваліфікованих фахівців, здатних ефективно, якісно й результативно здійснювати свою професійну діяльність у системі охорони здоров'я відповідно до запитів суспільства. Ключовим завданням постає необхідність створення такого навчального середовища студентів, в якому буде забезпечуватися високий рівень професійної підготовки лікарів і медичних сестер нової формації, що ґрунтуватиметься на теоретичному й реально практичному досвіді українських і закордонних спеціалістів (постійне стажування студентів у європейських закладах); активно формуватимуться стійкі професійно важливі й особистісні якості фахівця; здійснюватиметься виховання його новаторського типу мислення й культури; проводитиметься просвітницька робота серед населення з метою підвищення соціального статусу медичних працівників і заохочення молоді до навчання в цій галузі.

Теоретико-методологічна база даної статті – це наукові розвідки вчених, які досліджували цю проблематику, зазначаючи, що впровадження інновацій у медичну освіту створить власні відповіді на сучасні виклики (В. В. Камінський, В. В. Коваленко, Л. Я. Мунтян, Т. В. Кірієнко, Л. В. Козак, Н. М. Онул, Х. В. Подковко, О. І. Попова та ін.).

З огляду на сучасні реалії життя й діяльності, найбільш ефективними в навчанні студентів вищих медичних закладів стають інноваційні освітні технології, які створюють можливості для формування індивідуального стилю професійної діяльності й пошуку адекватних способів її реалізації нині й у майбутньому.

Дослідники стверджують, що ґрунтуючись на сучасних тенденціях і закономірностях освіти в Україні, ураховуючи складні реалії навчання українських студентів у період російської воєнної агресії та карантинних обмежень у зв'язку з COVID-19, найбільш актуальності в системі вищої медичної освіти набуло дистанційне навчання, яке саме по собі стало інноваційною організацією освітнього простору, забезпечуючи здобувачам освіти можливість віддаленого отримання знань і навичок із використанням різноманітних технологій і засобів інформаційно-комунікаційних технологій (далі ІКТ). Цей підхід реалізується у формі специфічної педагогічної системи, яка базується на принципах самоосвіти медика й інтерактивної взаємодії викладача і здобувача освіти [2; 4].

Досвід науково-педагогічних працівників (М. М. Корда, А. Г. Шульгай, А. І. Машталір) показав, що найпоширенішими інноваційними цифровими ресурсами, які використовуються в дистанційній освіті, стали платформи від еозв'язку й конференцій із метою комунікації та командної співпраці, навчання студентів: онлайн-заняття через Google Meet, Zoom і Skype, Google Classroom, Microsoft Teams та ін. Для викладачів закладів вищої освіти популярною стала також система управління навчанням MOODLE, що дозволяє студентам і на додипломному, і на післядипломному рівнях не тільки засвоювати знання в електронній формі, а й активно взаємодіяти, комунікувати з викладачем у віртуальному форматі, створюючи умови для обговорення матеріалу, розвитку креативного мислення й виконання навчальних завдань. Крім того, багато міжнародних освітніх платформ і компаній, медичних інтернет-бібліотек відкрили безкоштовний доступ до навчальних контентів із різноманітною науковою доказовою інформацією (медичні стандарти, дослідження, рекомендації для лікарів тощо) для студентів і фахівців медичної галузі (платформи 3D-анатомії Complete Anatomy, навчальна платформа Osmosis, платформа AMBOSS, DynaMed, Nursing Reference Plus, Rehabilitation Reference Center, ClinicalKey, ресурси BMJ Best Practice і BMJ Learning, інтернет-бібліотека Lecturio та ін.) [3].

До інноваційних методів навчання студентів медичних закладів часто зараховують інтерактивні технології, що